

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za pol leta 50 lir, za četrt leta 25 lir, mesečno 9 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 33-03. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, torek 3. oktobra 1944

Preis - Cena L 0'80

Naredba o določitvi in spremembi mezdnih razredov

Prezident pokrajinske uprave div. gen. Rupnik je izdal naslednjo naredbo:

Olen 1. — Mezdni razredom po § 21. zakona o zavarovanju delavcev se k besedilu naredbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 20. decembra 1941 št. 185, Službeni list št. 568/104 iz 1941, dodajeta XI. in XII. mezdni razred, X. mezdni razred se pa spremeni kakor sledi:

Mezdni razred	Višina zaslužka na dan	Zavarovana vana mezda
X.	nad L. 45.60 do L. 55.—	L. 45.60
XI.	" " 55.— " " 66.—	" 55.—
XII.	" " 66.— " " —	" 66.—

Olen 2. — Za XI. in XII. mezdni razred se predpisujejo prispevki za družinske doklade v višini X. meznega razreda.

Olen 3. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani z obvezno močjo od 1. junija 1944.

Slovaška lesna industrija in izvoz lesa

Ko so se z Italijo vred izločili nekateri drugi partnerji slovaške zunanje trgovine, je bil najbolj prizadet slovaški izvoz lesa in lesnih izdelkov. Že več mesecev se precej zmanjšuje proizvodnja slovaške lesne industrije. Junija letos se je v primerjavi z lanskim junijem zmanjšala za 27%, v naslednjih mesecih pa še bolj in razna podjetja so svoje obrate omejila, nekatera pa so jih tudi ustavila. Strokovnjaki menijo, da so bila podjetja, ki so zdaj svoje obrate ustavila, samo v breme, ker so se vedno ravnala le po konjunkturi.

Pri vseh spremembah in ovirah v zunanji trgovini pa je Slovaška lani izvozila 930.150 ton lesa in oglja v vrednosti 1079 milijonov Ks. Od vrednosti tega izvoza je prišlo 67% na Nemčijo in Protektorat, 10,05% na Madžarsko, 10,2% na Italijo, 6% na Švico, ostanek pa na Turčijo in Bolgarijo.

Domači trgi so letos z rezanim lesom dobro založeni, izvojni kontingenti tega lesa pa so popolnoma izčrpani. Tovarne celuloze in papirja so imele tolike zaloge, da bi lahko precej svoje proizvodnje izvozile, ni pa bilo pričakovanih naravnih v zadnjem času se je nekoliko povečal samo izvoz celuloze, dočim izvoz papirja še vedno narašča. Domača potrošnja celuloze in papirja se je v primerjavi z lanskim letom skrčila približno za eno tretjino. V splošnem se lahko reče, da se bodo vsa solidna podjetja slovaške industrije za predeležanje lesa odbržala na primerni višini, čeprav se je skrčil izvoz proizvodnje.

Sladkor in cikorijska

Že več let se v Evropi močno pospešuje pridelovanje sladkorne repe in cikorijske in že v začetku vojne se je videlo, da ima celinska Evropa dovolj sladkorja lastnega pridelka. Samo Norveška, Grčija, Albanija in Estonka ne pridelujejo sladkorne repe in morajo ves sladkor uvažati, v Finski, Švici, Hrvaški in Španiji pa pridelek še ne krije domače potrošnje sladkorja. Za preskrbo vseh teh dežel zadostujejo popolnoma presežki sladkorne proizvodnje v sami Evropi,

Trst kot prekladni trg za les

Tržaško pristanišče, ki je zaradi svoje zemljepisne lege postalo eno najpomembnejših središč za morskoplovbo in trgovino Evrope, je pod italijansko vlado zelo mnogo izgubilo na svojem pomenu. Vendar pa je gotovo, da bo ta izguba le prehodne narave. V prejšnjih časih je slonela gospodarska delavnost Trsta v glavnem na njegovi tranzitni trgovini. Odkar pa je Italija prešla na strogo avtarikično gospodarstvo, se je naravno tranzitna trgovina zelo skrčila ter je v vojni postala skoraj brezpomembna.

Posebna pozicija Trsta kot pristaniškega mesta je slonela na tem, da je približno 60 odstotkov vsega njegovega pristaniškega prometa odpadlo na inozemstvo, dočim sta Benetke in Genova samo 2 odstotka svojega prometa namenila inozemskemu prometu. Trst je imel pred vojno 100 starih izvoznih in uvoznih tvrdk in okoli 50 po vsem svetu raztresenih špedicijskih tvrdk.

Ce pregledamo pristaniški uvoz Trsta v zadnjem mirnem letu 1938., je bil Trst kot razkladalni trg za les v Italiji šele na petem mestu, kakor kažejo naslednje številke:

V italijanskih pristaniščih se je v celoti raztovorilo lesa skupno 188.525 ton.

Od tega v	
Genovi	59.993
Neaplu	29.365
Reki	18.822
Benetkah	16.031
Trstu	8.420
Bariju	5.204
Messini	3.379
Cataniji	3.126
Savini	2.690
Livornu	1.758
Palermu	1.737
Civitavechiji	1.573
Brindisiju	1.045
Cagliariju	680
Speziji	131
Anconi	95
drugih pristaniščih	32.859

Velik del uvoženega lesa je bil določen zopet za izvoz, ker izkazuje uradna statistika za leto 1938. izvoz stavbenega lesa iz italijanskih pristanišč v višini 105.585 ton. Pri tem ponovnem izvozu je bil Trst enako ko Reka v največji meri udeležen. Da je moglo mnogo manjše reško pristanišče prekositi tržaško, je bilo mogoče šele po zgraditvi železniške zveze med Karlovcem in Reko, ki je Reko zvezala s hrvatskim in madžarskim zaledjem. Do tedaj pa je bil Trst največje jadransko izvozno pristanišče za les in Trst je dobival ves les iz karpatskih dežel, Hrvaške, Slovenije in Transilvanije. Še bolj je potegnila Reka na sebe lesni uvoz, ko je dobila Jugoslavija del reškega pristanišča.

Pomen Trsta za lesni promet pa ni bil le v uvozni in izvozni kupčiji. Les se je v Trstu tudi predeležoval in v takšnih razvrstitvah, ki so ustrezale potrebam odjemalcev. V tem oziru si je Trst pridobil

Pridelovanje cikorijske se pospešuje zaradi tega, ker so že pred vojno, ko ni bilo nobenih zaprek pri uvozu kave, močno uveljavljali nadomestki za kavo, med katerimi je cikorijska na prvem mestu. L. 1938. so v Nemčiji konsumirali 7964 milijonov litrov prave kave in že 9220 milijonov litrov nadomestkov za kavo.

tako dober sloves, da tvorijo v Trstu običajne tržne uzance še danes podlago za lesno trgovino v Sredozemlju. V oficialnem italijanskem lesnem prometu je izraz »uso Trieste« čisto udomačen.

Rapalski dogovor, s katerim je dobila Jugoslavija Sušak z enim bregom Rečice in bivše pristanišče Baroš, je Trstu povzročil izgubo velikega dela njegove lesne trgovine. Beograjska vlada je dovolila sušaškemu pristanišču tako ugodne prednostne tarife, da so prišle v interesno sfero Sušaka celo slovenske lesno-nakladalne

postaje, čeprav so bile Trstu mnogo bližje.

Lesni uvoz Trsta je trpel od prve svetovne vojne, ker je bil Trst odrezan od svojega naravnega zaledja, ki ga je tvorila bivša Donavska monarhija. Vendar je šel še do sedanje vojne znaten del uvoženega čezmorskega lesa čez Trst. Od 48.474 ton ameriškega in 7953 ton afriškega stavbenega lesa je šel znaten del v Trst, kjer se je v bližnjih velikih ladjedelnicah porabil za gradnjo velikih čezatlantskih ladij. (Po »Internationaler Holzmarkt«.)

Zdravstvena služba socialnega zavarovanja

Letno poročilo Zavoda za socialno zavarovanje naglašja, da je zdravstvena služba skušala izpolniti svojo organizacijo ter jo prilagoditi spremenjenim razmeram, kar je tudi v zadostni meri uspelo.

Zdravstveno službo pri Zavodu za socialno zavarovanje in pri njegovih krajevnih organih izvršujejo zdravniki za splošno zdravilstvo in za posebne stroke. Delijo se na zdravnike-uradnike in pogodbene zdravnike, ki so nameščeni po kolektivni pogodbi ali posebnih dogovorih. Število zdravnikov je odvisno od števila zavarovancev.

Izdatki za zdravniško službo, všteti stroške za vzdrževanje ambulatorijev in zdravljenje zobovja (brez prispevkov zavarovancev), so znašali lani pri Zavodu za socialno zavarovanje 2.08 milijona ali 19.06%, pri TBPD 684.006 lir ali 19.63%, pri Merkurju pa 14.555 lir ali 21.47%. Za te izdatke je dopustna obremenitev, ki znaša 20% predpisanih prispevkov za bolniško zavarovanje.

Ob koncu lanskega leta je bilo pri ZSZ, TBPD in Merkurju skupaj 87 zdravnikov, od teh za splošno zdravilstvo 44 pogodbenih

in 8 uradnih, za posamezne stroke pa 30 pogodbenih in 5 uradnih. Izven tega staleža je zdravnik-šef ZSZ, ki je direktor vse zdravstvene službe. Za zdravljenje zobovja je bilo pri vseh treh krajevnih organih bolniškega zavarovanja 30 zdravnikov in 12 dentistov. Od zdravnikov je 28 pogodbenih, dva pa sta uradna, dočim so vsi dentisti pogodbeni.

Pogodbeni zdravniki in dentisti so plačani od storitev po posebnem pravilniku. Po dogovoru s sindikatom je priznan 20-odstotni popust od splošne zobne tarife. V zobnem ambulatoriju ZSZ dobe pogodbeni zobozdravniki 43% od vrednosti izvršenih del kot svoj honorar, 57% pa dobi ZSZ na račun režijskih stroškov. Vsi stroški zdravljenja zobovja so znašali lani 650.444 lir ali 4.32%, po odbitku prispevkov zavarovancev pa 335.605 lir ali 2.23%.

Pomožno zdravstveno službo je konec lanskega leta opravljalo v ambulatoriju ZSZ 25 nameščencev, bolnike pa je nadzorovalo doma 19 uslužbencev ZSZ, ki so nadzorovali med letom 16.858 bolnikov ter izločili iz bolniškega staleža zaradi kršitve bolniškega reda 13.03%.

Krst valut

Pri anglo-ameriških pogajanjih o novi svetovni valuti se je govorilo tudi o imenu nove valute. Tako so predlagali nekateri, da bi se nova valuta imenovala »unitas« (enotnost), drugi so predlagali ime »demos« (ljudstvo), tretji pa ime »bancor«. Slednje ime je spominjalo na staro valutno ime »Mark Banco«, ki ga je izdajala nekdanja hamburška Girobanka in ki je predstavljala določeno količino ali težo. Ni se čuditi, če konferenca v Bretton Woodsu ni sprejela nobenega od predlaganih imen, ker so bila večinoma bolj demagoška ko pa praktična. Sliši se sicer lepo, če bi se enotnost narodov pokazala tudi v imenu svetovne valute, toda kaj, ko te enotnosti ni nikjer. Lepo bi tudi bilo, če bi vladalo povsod v resnici ljudstvo in bi bilo to potrjeno tudi v imenu nove svetovne valute. Toda o vladi ljudstev se danes res še ne more govoriti. Prvi krst svetovne valute se je torej ponesrečil in Amerikanci so s tem kar zadovoljni, ker upajo, da bo na vse zadnje zmagal njih dolar in bo s tem tudi potrjena njih svetovna finančna in gospodarska hegemonija. Če se bo pa njih upanje tudi

uresničilo, je seveda še veliko vprašanje.

Zgodovina denarja nam navaja, kakšni so bili nagibi za imenovanje valut. Predvsem je bilo važno, da si je mogla valuta pridobiti zaupanje ljudi. Prvotno so si predstavljali valutno enoto le kot novce iz določenega blaga in z določeno težo. Polagoma pa je izgubljalo blago oz. težo na pomenu in v praksi je danes valuta računsko enota, ki se more poljubno konkretizirati s kosom kovine ali na kosu papirja. V skladu s tem razvojem so slonele starejše valute na kovinski vsebini ali na slavem najdišču kovine, dočim so si mlajše izbrale simbole, ki navadno niso imele z blagovno vsebino denarja niti najmanjše zveze.

Med najstarejšimi valutnimi označbami je »marka«, ki je predstavljala določeno težo denarne kovine. Prvotno je bila rimski funt po 11 unč. Ta denar so sprejeli Franki, denar pa je kmalu izgubil na vrednosti. Da ne bi denar še nadalje izgubljal na vrednosti, se je v denar vklovala »marka« in od tedaj se more šele govoriti o valutni marki. Dolgo se je delala razlika med »fino mar-

ko«, ki je pomenila marko čistega zlata ali srebra, ter med »surovo marko«, ki je vsebovala zlitine.

S tako imenovano preizkušeno težo se je ugotovilo, kakšna količina plemenite kovine je v novcu. Valutna imena »peso« in »peseta« kažeta, da sta se označevala kot enoti za težo. Še bolj jasno se je to pokazalo pri valutah, ki so prevzele funt kot označbo za težo, bodisi da so prevzele latinsko »libro«, iz katere je nastala italijanska »lira«, bodisi francoski »livre«, ki je nekoč sploh veljal kot denarna in valutna enota, bodisi angleški »funt sterling«. En funt »sterling« je funt določenega srebrnega denarja. Cista označba teže so tudi »drahma« in »rupija«, dočim je nastal »rubelj« podobno ko marka iz markiranja določenega dela denarne kovine. Rubelj je določen del srebra v palicah.

Stara valutna imena so tolar, goldinar, krona in krajeer. Tolar je navidezno izumrl, v resnici pa še živi kot Marije Terezije tolar in je še v prometu v Abesiniji in nekaterih afriških deželah, čeprav ne velja nikjer kot deželna valuta. Še naprej pa živi, kakor že kaže ime, v dolarju. Ime tolar je nastal iz besede Joahimsthal, kjer so kopal srebro in kovali srebrnike. »Goldinar« se je prilagodil mnogim jezikom in je pomenil, kakor se vidi iz imena, zlatnik. Danes se je ohranil samo na Holandskem kot deželna valuta. Tudi poljski »zloty« je samo prevedba goldinarja na poljski jezik. Okrajšava fl za goldinar kaže, da se je ta prej imenoval latinsko florenus, italijansko pa florin. V Nemčiji je bila nekoč cela vrsta goldinarjev. Imeni »krona« in »krajeer« sta nastali iz podob na denarjih. Krona je danes deželna valuta v skandinavskih deželah, v Protektoratu in na Slovaškem. Krajeer pa je bil del goldinarja in je pomenil majhen denar. Sedaj se je na novo pojavil, ko je Brazilija opustila milreis in ustanovila novo valuto »cruzeiro«. Podobe na novcu so dostikrat dale ime zlatnikom. Tako se je govorilo o Louisdorjih, o napoleonidih, ameriških »Eagles« (orel) in angleških Sovereignih.

Popolnoma so se ločila od valutnega blaga in podobe novega imena kakor »frank«, »belga«, bivši latinski »lat« in bivši litovski »litas«. Tudi izven Evrope je včasih prešlo ime države na valuto, tako v Boliviji na »boliviano«, v Angoli na »angolar« in v Afganistanu na »afgan«. Včasih pa so uporabili za ime denarja tudi stara nacionalna denarna imena, kakor v Ukrajini »karbovanec«, v Rusiji »červonec« (deset rubljev) in v Hrvaški »kuna«. Zelo staro ime za denar je »dinar«, ki izvira iz bizantinskega »denarius«. Danes je dinar srbska valuta, živi pa še tudi v Iranu, kjer se deli srebrni real v 100 dinarjev.

Ta tako različna imena za valute dokazujejo, da ni treba določiti za ves svet enotne valute, temveč zadostuje, če se določijo trdne relacije med valutami ali če se vse valute orientirajo po isti blagovni enoti, kakor je bilo to prej zlato. Amerikanci skušajo to tudi doseči s svojim dolarjem, toda ne zaradi izravnave valut, temveč zaradi uresničenja svojih hegemonističnih želj.

Za plačevanje vojne odškodnine, ki jo bo morala plačevati Finska sovjatom, bo pritegnjena vsa finska industrija. Finska vlada bo nadzirala delo industrije, najbrže pa bo pri tem nadzorstvu sodeloval tudi zastopnik Moskve.

Jubilej industrija Milivoja Lajovica

Nedavno je v krogu uslužbenec svoje tovarne kovinskih izdelkov praznoval 25-letnico samostojnega podjetniškega udejstvovanja industrialec g. Milivoj Lajovic.

Ta agilni gospodarstvenik, ki je član splošno znane ugledne Lajovičeve rodbine iz Vač pri Litiji in ki se je še mlad osamosvojil, spada v ono generacijo podjetnikov, ki je takoj po prvi svetovni vojni orala in rahljala ledino slovenske industrije. Meseca avgusta l. 1919. so bili naročeni in plačani stroji tovarne »Saturnus«, katere ustanovitelj in lastnik je bil takrat Milivoj Lajovic, in od takrat tekó g. Lajovicu z naporu in uspehi prepletana leta samostojnega ustvarjalnega dela, med katerim pa je zmerom zavzet tudi za koristi in ideale skupnosti.

Ob jubileju dela mu čestitamo in želimo še mnogo uspešnih in srečnih let ter da bi, kakor v preteklem četrstoletju, uresničili še marsikatero dobro zamisel v lastno in splošno korist.

Napredek barcelonskega pristanišča

Promet v največjem španskem pristanišču v Barceloni je bil v začetku vojne močno omejen, zdaj pa je spet oživel. Lani je prometna statistika beležila spet odhod in prihod 2806 ladij, kar je znak velikega napredka po dolgih letih zastoja. V rekordnem prometnem letu 1929. je obiskalo barcelonsko pristanišče nad 5500 ladij.

Blagovni promet barcelonskega pristanišča je lani dosegel 2.11 milijona ton, prejšnje leto 1.87 milijona, l. 1935. pa 3.4 milijona ton. Lanski promet je bil sicer tudi posledica napredka gospodarstva v Kataloniji, predvsem pa ga je dvignila živahna zunanja trgovina, pri kateri so bili na prvem mestu uvozi premoga, bombaža, lesa in žita ter izvoz kalijevih soli.

Pogozdovanje Male Azije

Tudi v Mali Aziji so bili nekdanji veliki gozdovi, od katerih pa je ponekod ostalo samo še skromno grmovje. Danes obsegajo gozdovi v Mali Aziji samo še 13% površine ali skupaj okrog 10 milijonov ha. Turčija je v dvajsetih letih napravila in izvajala že razne načrte pogozdovanja, dobro uspeli pa so doslej samo nasadi evkalipta, ki obsegajo nad 15.000 ha ter bodo morala v doslednem času dati dovolj jamskega lesa za turške rudnike.

Med drugim je bilo tudi odrejeno, da mora vsaka občina pogozditi po 5 ha od svojih zemljišč, a vse te pogozdovne akcije nimajo pravega uspeha, ker uničujejo mlado drevesje velike črede ovc in koz. Turčija ima 16,5 milijona ovc, več ko Madžarska in Romunija skupaj, ter 12,5 milijonov koz, kar presega število koz v vseh deželah južnovzhodne Evrope.

Italijanska proizvodnja marmelade

V mirni dobi so v Italiji približno eno petino sadnega pridelka uporabljali za proizvodnjo marmelade in sadnih sokov. Po uradnih podatkih je ta proizvodnja na leto dosegla okrog 800.000 metrskih stotov ter vrednost 500 milijonov lir.

V primerjavi s sadnim pridelkom dežele je ta proizvodnja skromna, pri čemer pa je treba upoštevati tudi to, da so njen znatni del izvažali. To je bilo zaradi tega, ker je bila domača potrošnja marmelad in sadnih sokov razmeroma zelo majhna. Ker imajo prebivalci Italije vse leto dovolj svežega sadja, ne potrebujejo vložnega in konserviranega sadja in težko je bilo najti gospodinjstvo, ki bi sadje zbiralo za vkuhanje. Kot ljudska hrana se je marmelada uveljavila šele med sedanjo vojno in ker so bile težave pri izvoznih transportih svežega sadja, se je proizvodnja marmelad in sokov tudi v splošnem gospodarskem interesu uvedla v večjem obsegu.

Ovira pri tem je bila preskrba sladkorja. Po italijanskih predpisih morajo marmelade in sirupi vsebovati najmanj 60% sladkorja. Ker pa je bil sladkor zaradi visoke uvozne carine v Italiji v primerjavi z drugim evropskim deželami precej drag, je bila tudi marmelada tako draga, da se ni mogla uveljaviti kot ljudska hrana.

Proizvodnja marmelade sta v glavnem vodila velika konzerna konzervne industrije: Cirio iz Neapolija in Arrigoni iz Trsta, ki sta začela s konserviranjem rib ter polagoma prišla od konserviranja sočivja in sadja do proizvodnje marmelade, pri čemer je prvi konzern uporabljal sadje juga, drugi pa sadje severa Italije. Od pridelka sočivja so v Italiji konservirali nekdanj samo eno desetino, kar je dalo na leto okrog 250.000 metrskih stotov v vrednosti 100 milijonov lir. Kakor proizvodnja marmelade, tako je tudi konserviranje sočivja v Italiji še precej daleč od višine svojega razvoja.

Soja kot industrijska surovina

Med svetovno-trgovinsko blago se je soja uvrstila šele po zgraditvi železnice v Mandžuriji, prej pa je bila dolga stoletja na Kitajskem kot živež in krma samo lokalnega pomena. Japonci so prinesli sojo kot vojni plen v svojo deželo ter začeli iz nje že v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja pridobivati oljne tropine. Evropi je bila soja prvič nazorno gospodarsko prikazana na dunajski svetovni razstavi l. 1873., prvi stotonski transport soje pa je prispel v Evropo l. 1908. Od takrat se bolj in bolj pospešuje pridelovanje soje po Evropi in Ameriki.

Prvo mesto pri svetovnem pridelku soje ima Mandžurija, za njo pa pridejo Združene države Severne Amerike, ker zaradi dolge vojne ni mogoče oceniti pridelovanja na Kitajskem. Povprečni predvojni letni pridelok soje v Mandžuriji je bil okrog 4 milijone ton in še l. 1940. so Japonci prevzeli skoraj 2 milijona ton. V USA kultivirajo sojo v velikem obsegu šele po prvi svetovni vojni. Leta 1937. so pridelali približno 1.2 milijona ton, l. 1940. pa že nad 2 milijona ton. Pridelovanje se v zadnjih letih močno pospešuje, ker hočejo sojo v največji meri izkoristiti kot industrijsko surovino.

Po bogastvu redilnih snovi ima soja v rastlinstvu prvenstvo. Toliko beljakovin in maščob ne daje nobena rastlina. Kemična analiza

izkazuje pri soji 36% beljakovin, 18% maščob in 20% ogljikovih hidratov. Soja je odlična krma za živino in dobro gnojilo, pri ljudski prehrani pa je njena uporabljivost neprekosljiva. Iz nje se pridobivajo moka za kruh in testenine, jedilno olje in druge maščobe ter dobra nadomestila za mleko in sir, kavo, čokolado itd. S tem pa njena uporabljivost še daleč ni izčrpana. S pomočjo tehnike in kemije je postala soja dragocena industrijska surovina. Uporablja se kot nadomestilo za volno, usnje in kavčuk, iz nje pa se pridobivajo in izdelujejo tudi umetne tkanine, barve, laki, papir, milo, kreme, kozmetični in medicinski preparati, koncentri vitaminov itd. V USA so v Fordovih tovarnah vzeli sojo za osnovno surovino pri izdelavi avtomobilov, ko so iz nje pridobivali mazilno olje ter nadomestilo za kavčuk ter uporabljali razne iz nje pridobljene umetne tvarine. S tem je bila uvedena velikopotezna propaganda za industrijsko uporabo soje. V marsičem je ta propaganda preveč optimistična, ni pa izključeno, da se bo v bodočnosti uporabljivost soje izkazala na načine, ki doslej še niso bili v mislih.

V Nemčiji pospešujejo pridelovanje soje že od l. 1925. in po nemškem zgledu in nemški pobudi so se zavzele za pridelovanje soje zlasti južnovzhodne evropske dežele. Na prvem mestu je Bolgarija, kjer so se kulture soje v zadnjih treh letih razširile od 40.000 na 70.000 ha, sledi pa Romunija, ki je razširila svoje nasade soje na 50.000 ha. V vsej Evropi so se v desetletju 1930.-40. nasadi soje razširili od 5000 na okrog 150 tisoč ha.

Slaščičarna-kavarna

PETRIČEK

Ljubljana

Palača Dunav. Tel. 42-80, 41-89

Pinter & Lenard

LJUBLJANA
Dalmatinova ulica

JANKO ČEŠNIK

MANUFAKTURNA TRGOVINA

LJUBLJANA — LINGARJEVA ULICA 1

Gostilničarski vestnik

Vpis v gostinsko šolo

Vpis v strokovno nadaljevalno gostinsko šolo se bo vršil naknadno še do sobote 7. t. m., dnevno od 15. do 17. ure v pisarni šole na Privozu št. 11.

Ravnateljstvo.

Zaposlitev ženskih kvalificiranih strežnih moči

Sporazumno s sindikatom gostinskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze in na pobudo Sindikata gostinskih obratov smejo gostinski obrati, dokler se stanje dokončno ne uredi, zaposlovati ženske kvalificirane strežne moči pod naslednjimi pogoji:

a) da so rezervirana službena mesta moškega osebja, ki je moralo zapustiti ista zaradi vpoklica k vojakom ali zaradi trenutnega pomanjkanja dela,

b) da sporoče delodajalci po svojem sindikatu vsak primer zaposlitve ženskih kvalificiranih moči v obratih posebne in I. kategorije,

c) da se vsak brezposelni natak takoj namesti v obratih, kjer delajo omenjene kvalificirane moči v obratih posebne odn. I. kategorije,

č) da je ta sporazum samo prehodnega značaja in ne krši sklenjene kolektivne pogodbe.

Sindikata gostinskih podjetnikov.

Denarnišтво in zavarovalstvo

Prva hrvatska štedionica bo zvišala svojo delniško glavnicu od 142,5 na 200 milijonov kun in bo v ta namen izdala 115.000 delnic po nominalni vrednosti 500 kun. Nove delnice se bodo izključno rezervirale le za stare delničarje.

Srbska narodna banka izda nove bankovce po 1000 din.

Trgovinski register

Vpisi:

Brata Žmuc, Ljubljana. Obratni predmet: Nakup in prodaja pasarskih in cerkvenih izdelkov, kovinske galanterije in v to stroko spadajočih električnih predmetov. Javna trgovska družba. Družbenika: Žmuc Alojzij in Žmuc Rafael, oba pasarska mojstra v Ljubljani. Družbo zastopata vsak družbenik samostojno.

Spremembe in dodatki:

Delniška družba pivovarne Union, Ljubljana. Izbriše se član upravnega sveta Tomažič Emil, vpiše pa se član upravnega sveta Andrejka Viktor, podpredsednik Mestne hranilnice v Ljubljani.

Avtomatični bufet, d. z o. z.

RIO

Ljubljana, Šelenburgova ul. 4

FR. P. ZAJEC
izprašen optik in urar
Ljubljana, Stritarjeva ulica 6 — Tel. 44-88
(pri tržistoju)

Obrtniški vestnik

Prosta prodaja avtarkične obutve

Šef pokrajinske uprave je odredil z odločbo VIII. št. 5927/1 dne 26. septembra t. l., da se obutev, katere niti zgornji niti spodnji del ni izdelan iz usnja, ampak iz avtarkične tvori, to je umetne gume, platna, lesa itd.), oproščajo vsakršne zapore in se sme prosto prodajati brez nakaznic in brez oblačilne izkaznice.

Petrolej, bencin in nafta za obrtnike

Obrtništvo, ki je do sedaj pri Pokrajinskem gospodarskem svetu prejelo nakazila za petrolej, bencin in nafto kot pomožna sredstva vsak mesec po seznamu brez posebnih prošelj, se opozarja, da se bodo omenjena pomožna sredstva za obrtnike od oktobra dalje nakazovala samo na pismeno in obrazloženo prošnjo, ki jo mora vsak obrat zase vložiti pri Pokrajinskem gospodarskem svetu.

Gospodarske vesti

Vse zaloge surovega in rezanega lesa bodo v Nemčiji postopoma pregledali. Če bi se izkazalo, da lastniki naših zadržujejo svoje lesne zaloge ali če jih zanemarjajo, se jim bodo te zaloge zaplenile. Pooblaščenca bodo v zvezi z zastopniki lesnega gospodarstva ugotovili, če so zaloge prevelike ali če se zadržujejo. Brezpogojno pa se zaplenijo zaloge pri žagah, če so zaloge še iz l. 1943. ali celo iz prejšnjih let.

Državni komisar za cene v fašistični republiki dr. Fabrizi je izjavil, da se v fašistični socialni republiki ne more govoriti o nikaki inflaciji, pač pa je inflacija v zasedeni Italiji, kjer so v prometu najrazličnejše valute, ne da bi bilo niti najmanjšega znaka o kakšnem kritju za te bankovce. Bononijska vlada se skoraj izključno finansira samo s tiskanjem bankovcev. To je povzročilo, da označujejo kmetje ceno 1000 lir za stot pšenice v zasedeni Italiji kot prenikzo, dočim se cena 350 lir za stot pšenice v fašistični Italiji sprejema v svobodni trgovini kot popolnoma primerna.

70.000 parov čevljev so razdelili v svobodni Italiji kmetovalcem, ki so največ oddali svojih pridelkov. Letos se bo sistem premij še razširil. Za vodjo Zveze hrvatskih trgovcev je imenoval Poglavinik dosedanega predsednika zagrebške trgovinske zbornice inž. Vilima Molnarja.

Hrvatski trgovinski minister je doležil novo najvišjo ceno za 100 kg koruze na 1300 kun.

Preskrbo sovjetskih čet v Bolgariji bo morala financirati bolgarska vlada, ki se bo zaradi tega najbrže zatekla k Bolgarski narodni banki, ki bo morala tiskati vedno nove bankovce.

Racioniranje sladkorja v Španiji bo najbrže s 1. oktobrom odpravljeno in uvedena svobodna trgovina s sladkorjem. Tudi sicer se je oskrba Španije znatno zboljšala. Pred kratkim se je obrok kruha zvišal, racioniranje mesa pa je bilo že pred tem odpravljeno.

Egiptska vlada je sklenila, da se zvišajo maksimalne cene za letošnji bombaž za 20 odstotkov.

Po odredbi angleškega transportnega ministrstva so se prevoznine v Anglijo in Indijo in Ceylon s 1. oktobrom zvišale za 20 do 25 odstotkov.

Ameriški trgovci preplavljajo Francijo, piše ogorčeno angleški list »Daily Mail«. V Francijo prihajajo vedno v uniformah ameriških častnikov, toda bavijo se samo s trgovino.

Argentina je prepovedala izvoz teletjega usnja, telečjih kož, usnja za podplate, svinjskega usnja in kož divjadi. Vse te kože in usnje naj služijo samo za domače potrebe. Za izvoz prej naštetih vrst usnja je potrebno posebno izvozno dovoljenje. Dosedaj se je večina tega usnja izvažala v USA. Z novo prepovedjo se je Argentina revanžirala USA za njih Argentini neprijazno stališče.

Kmetijsko ministrstvo v USA objavlja, da je bilo letos obdelano v USA s pšenico 68,6 milijona ha, za 1,9 milijona več ko lani. Računajo, da se bo pridelalo 845 milijonov bušljev pšenice. V Sovjetski uniji in na Kitajskem bo letos pšenična žetev manjša, izpadek pa bo popolnoma izravnán s presežkom v USA. Svetovne zaloge pšenice so se 1. julija 1944 cenile na 1170 milijonov bušljev.

USA je preostalo od lanskega zalog bombaža za 30.73 milijona bal, od katerih je približno 82.000 bal iz Egipta, 26.000 bal pa iz drugih držav.